

SYSSLINGEN

Medlemsblad 4, 2019 Årgång 26
ISSN 2003-3109

Kallelse

till ordinarie höstmöte med Södra Roslagens släktforskarförening torsdagen den 28 november kl. 18.00 i biblioteket i Vaxholm (**observera tiden**).

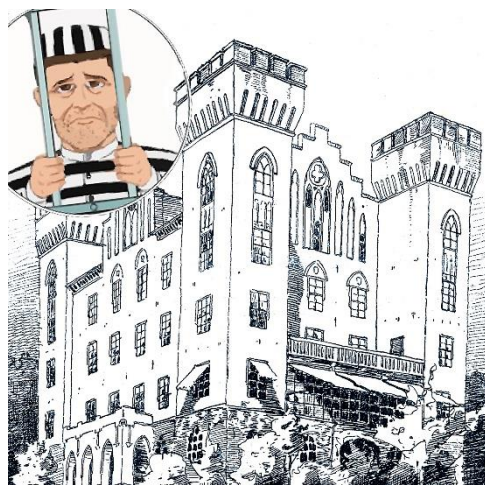
Förslag till dagordning

1. Mötets öppnande
2. Val av ordförande och sekreterare för mötet
3. Val av rösträknare tillika justeringsmän
4. Fråga om kallelse till mötet behörigen skett
5. Godkännande av dagordning
6. Verksamhetsplan för 2020
7. Budget och medlemsavgift för 2020
8. Beslut om antalet ledamöter i styrelsen
9. Val av ordförande samt tre styrelseledamöter för 2020-2021
10. Val av en revisor för 2020-2021, samt en revisorssuppleant för 2020
11. Övriga frågor
12. Mötets avslutande

Efter mötet kommer Lennart Lenke att hålla ett föredrag om ”Mord och inbrott på Bogesund” Föredraget handlar om nya spännande och ruskiga kriminalhistorier från Bogesund. Hör om det tragiska dubbelmordet i Broknäs och de uppmärksammade inbrotten på Bogesunds slott som baron von Höpken förnekade att de hänt och vägrade göra polisanmälan. Föredraget är rikt illustrerat med bilder

Observera att mötet börjar **kl 18.00** därefter en paus. Föredraget startar **kl 19.00** och är öppet för allmänheten.

Hjärtligt välkomna!

Föreningens adress:
Muskötvägen 2
184 60 Åkersberga

Styrelse:

Ordförande	Anita Järvenpää	070-629 25 32
e-post:	anita.jarvenpaa@telia.com	
Vice ordförande/ Sekreterare, e-post	Christer Lind	08-541 310 75
	ch2.lind@roslagen.be	
Kassör	Ingall Hallberg	070-954 62 33
e-post:	ingallhallberg@telia.com	
Ledamot	Torbjörn Claar	070-884 81 23
e-post:	claar@telia.com	
Ledamot	Tore Österman	070-542 05 05
e-post:	toreosterman@gmail.com	
Ledamot	Dick Fagerqvist	070-354 13 70
e-post:	dick.fagerqvist@tele2.se	
Ledamot	Susanne Fagerqvist	070-722 14 12
e-post:	sysslingen@hotmail.com	

Medlemstidningen Sysslingen utkommer med 4 nr/år
Bidrag kan sändas till redaktören, Susanne Fagerqvist,
Murkelvägen 137, 184 34 Åkersberga, tel. 070-722 14 12

Ansvarig utgivare: Anita Järvenpää
E-post: sysslingen@hotmail.com, eller
info@roslagen.be

Hemsida: blogg.roslagen.be

Hemsideskonstruktör: Ann Lundgren, Olle Keijser

För signerade bidrag ansvarar författaren.
Citat får göras ur Sysslingen om källan anges.

Medlemsavgift

Avgiften är 125 kronor per medlem och år och 25 kronor
för medlem under 25 år. Betalas till föreningens

plusgirokonto: 448 57 91-0

Glöm inte att ange namn, adress och e-postadress.

Innehåll

Kallelse	1
Redaktionen har ordet	2
Ordföranden har ordet.....	3
Förslag till verksamhetsplan för 2020....	3
Förslag till budget 2020	4
Valberedningens förslag till höstmötet ...	4
När ryska krigsfångar passerade Vaxholm.....	5
Kulturnatten i Vaxholm	7
Bellmanssällskapet firar 100 ÅR	7
Två intressanta programpunkter vid Vaxholmsgruppens kommande möten....	7
Antavla Carl Michael Bellman	9
”Vilken jädra smäll”	10
En liten klurighet.....	11
Sysslingens datum för 2020	12
Nya medlemmar.....	12

Redaktionen har ordet

Så var det dags för årets sista tidning. I
detta nummer finns lite av varje. Carl-Uno
Sjöblom har skickat in en artikel om ryska
krigsfångar som passerade Vaxholm.

Vi har också med kallelsen till vårt höst-
möte. Ta gärna med tidningen till mötet. Ef-
ter mötet kommer Lennart Lenke att berätta
om otäckheter på Bogesund. OBS! tiden på
mötet.

Vi i redaktionen önskar er alla en riktigt
fin avslutning på 2019. Prova gärna att lösa
vårt kluriga sudoku på sidan 11.

Susanne Fagerqvist, redaktör

E-post: sysslingen@hotmail.com

*Nästa nummer av Sysslingen
kommer i februari 2020
Manusstopp den 15 januari 2020*

Ordföranden har ordet

Sedan förra numret har det hänt en del intressanta saker: Utöver vanliga medlemsmöten i Ljusterö, Åkersberga och Vaxholm. Dessutom har vi deltagit i Kulturnatten i Vaxholm.

Arkiv Digital har kontaktat oss och vill ha våra filer beträffande födda, vigda och döda för Ljusterö, Roslags-Kulla, Vaxholm, Österåker och Östra Ryd. Eftersom vi hittat en hel del fel i filerna beslöt vi oss för att korrekturläsa dem innan vi lämnade de ifrån oss. Carl-Uno, Dick och jag har de senaste månaderna varit sysselsatta med korrekturläsning av födda 1800-1840 och nu är filerna klara att levereras till AD.

Själv har jag sedan början av september försökt boka in ett studiebesök hos Centrum för näringslivsforskning. De kan tyvärr inte ta emot oss förrän i februari. Jag har därför (utan styrelsens välsignelse) tagit kontakt med Family search för att höra om det kan ta emot oss under hösten. Jag återkommer med tider så snart jag vet någonting.

Lördagen den 9 november kl 12.00-16.00 kommer vi att vara medarrangörer vid Arkivens Dag på Stadsarkivet i Vaxholm. Mera information finns på www.arkivensdag.nu.

Anita Järvenpää

Förslag till verksamhetsplan för 2020

1. Verka för att öka föreningens medlemsantal.
2. Arrangera medlemsträffar i Vaxholm, Åkersberga och Ljusterö.
3. Arrangera aktiviteter som studiebesök, forskarkvällar och liknande på medlemmarnas förslag.
4. Bemanna jourhavande släktforskare på lördagar i biblioteken i Vaxholm och Åkersberga utom i maj-augusti.
5. Arrangera föredrag eller liknande vid föreningens stadgeenliga vår- och höstmöten.
6. Arrangera våravslutning med utflykt.
7. Ge ut fyra nummer av Sysslingen.
8. Verka för att öka andelen mottagare av Sysslingen via e-post.
9. Fortsätta sälja Vaxholm-Österåker-CD.
10. Inköpa och installera fler register/program på föreningens datorer.
11. Delta i riksstämma och nationella släktforskardagar samt i eventuellt regionalt och lokalt samarbete.

Förslag till budget 2020

Intäkter:	
Medlemsavgifter	20000
Summa intäkter	20000
Kostnader:	
Sysslingen	7000
Förbunds och stämmokostnader	4500
Abonnemang	5000
Övriga kostnader	3500
	26500
Summa kostnader	20000
Över/underskott	0

Styrelsen föreslår oförändrad medlemsavgift för 2020 d.v.s. 125:- per medlem och 25:- för medlem under 25 år.

Förbundet har ökat sin medlemsavgift till 16 kr per medlem

Styrelsen förbehåller sig rätt att omfördela kostnaderna om behov uppstår.

Valberedningens förslag till höstmötet

Ordförande vid höstmötet

Sekreterare vid höstmötet

Justerare tillika rösträknare

Justerare tillika rösträknare

Ordförande 2020-2021, omval

Anita Järvenpää

Styrelseledamot 2020-2021, kassör, omval

Ingall Hallberg

Styrelseledamot 2020-2021, redaktör omval

Susanne Fagerqvist

Revisor 2020-2021, omval

Lennart Elg

Revisorssuppleant 2020, omval

Leif Gannert

När ryska krigsfångar passerade Vaxholm

Av Carl-Uno Sjöblom

Det är i år precis tre hundra år sedan, som de ryska krigsgalärerna försökte forcera sunden vid Vaxholms fästning. Det ryska anfallet på Sverige får ses som en vedergällning från tsar Peter den stores sida för det nederlag, som han led mot Karl XII i Narva år 1700. Nio år därpå hade krigslyckan vänt för svenskarna, som förlorade stort i slaget vid Poltava år 1709.

Karl XII tillbringade nästan 5 år som ”gäst” hos turkarna i Bender och kom tack vare en strapatsrik ritt genom Europa så småningom tillbaka till Sverige, dock utan att besöka sin huvudstad. Som några av oss vet, så dog han av ett skott i tinningen vid Fredrikshald i Norge. Detta hände sig den 30 november 1718 och det var sommaren därpå, som ryssarna kom roendes i sina galärer och härjade i Roslagen. Förbi Vaxholm kom de emellertid inte.

Krigsfångar i fästningssunden

Men 18 år dessförinnan passerades fästningssunden av en liten flotta, som befraktade 134 väl bevakade krigsfångar på väg till Stockholm från Tallinn eller Reval, som staden då kallades.

Resan från Estland till Stockholm ägde rum 17 maj till 6 juni 1701, och tack vare krigsarkiven vet man vilka fångarna var ombord. Det framgår av nydigitaliserade protokoll utgivna av Arkiv Digital, som alltså går att läsa på nätet, om man är abonnent, vill säga.

Det är mycken och ibland svårtydlig text, men det finns förvisso andra källor att tillgå för den som vill veta mer om de nästan tusen ryska krigsfångar, som härbärgerades i Sverige för tre hundra år sedan.

von Hallart

Bland krigsfångarna i maj/juni 1701 fanns en viss generallöjtnant Ludvig Nikolaus von Hallart. Han var tysk och född i den lilla staden Husum i norra Tyskland. Han hade tagit rysk tjänst och hade stora framgångar som fästningsbyggare hos tsar Peter. Det var han, som konstruerade de löpgravar och skyttevärn, som ryssarna använde för att storma fästningarna vid Narva, som alltså var en svensk stad.

Och så här avbildades v. Hallart.

Slaget vid Narva 1700

Den svåra striden, som pågick i några dygn i december 1700 med snöyra, som slog ryssarna i ansiktet, vanns av kung Karl XII, som snart insåg att man inte kunde ta hela ryska armén till fånga. Man lät den större delen löpa tillbaka och behöll de höga officerarna, som snart fördes i fångenskap till Reval/Tallinn. Och händelserna kring allt detta kan vi i dag följa i den omfångsrika dagbok, som von Hallart förde. Den finns i original bevarad i arkiv i Tallinn men numera digitaliserad på nätet och sålunda tillgänglig. Originaltiteln är: *Das Tagebuch des Generals von Hallart über die Belagerung und Schlacht von Narva*. (General von Hallarts dagbok från belägringen och slaget vid Narva.)

Dagboksanteckningar från Vaxholm 1701

Dagboken är alltså omfattande och jag kan egentligen här bara citera de dagar och timmar, som berör Vaxholm:

... 31 maj (1701) löpte vi an mot Sandhamn, där skär(gården) börjar ungefär 4 landmil ut...och kastade ankar ungefär 1 mil från den lilla fästningen Vaxholm, som kan ses på nästa sida.

1 juni eftermiddag har vi seglat fram till fästningen, men p.g.a. motvind inte kommit längre, har vi kastat ankar och följande natt blivit liggande.

2 juni har man med ankaret förhålat sig förbi Vaxholm och tagit sig en halv mil framåt.

3 juni blev vi liggande för ankar på svaj och även 4 juni.

5 juni avhöll von Hallart en fest ombord på sitt fartyg.

6 juni eftermiddag kl. 4 fick vi god vind och lättade genast ankar och seglade i Guds namn mot Stockholm, där vi kl. 8 på kvällen kastade ankar.

Källor i arkiv och bibliotek

Källor i KB och Krigsarkivet berättar vidare hur fångarna fick gå i land och inför skådelystna svenska blickar tåga till sina respektive förvaringsorter runt om i staden. Vi får bl.a. veta, att von Hallart inhystes i Gamla Stan och värdshuset Förgyllda lejonet. Detta låg i hörnet av Tyska brinken och Skomakaregatan. Huset finns kvar och ägs i dag av Svenska Akademien.

von Hallart gjorde ett misslyckat flyktförsök, och som straff fördes han till Jönköping, där han hölls under sträng bevakning. Eftersom han var tysk och inte ryss utväxlades han 1705 mot den svenske krigsfången i Sachsen greve Arvid Horn. Så snart han blivit frigiven anslöt han sig åter till ryssarna. Han deltog med framgång i slaget vid Poltava 1709.

Carl Uno Sjöblom

Kulturnatten i Vaxholm

Fredagen den 11 oktober var det åter dags för årets kulturnatt i Vaxholm. Torbjörn Claar och jag satt på Vaxholms stadsbibliotek och visade hur man börjar släktforska. Vi hade kö från början till slut. Samtliga som kom var nybörjare och förhoppningsvis värvade vi några medlemmar.

Anita Järvenpää

Två intressanta programpunkter vid Vaxholmsgruppens kommande möten

Onsdagen den 20 november kl. 19.00 på Kanonen i Vaxholm

Vår medlem Hans Moberg berättar om erfarenheter från en DNA-kurs med Peter Sjölund, där man bl.a. får lära sig att tolka sina DNA-resultat. Vidare kommer Hans att informera från en tvådagarskonferens i Umeå med rubriken "Arkeogenetik och genetisk genealogi".

Onsdagen den 4 december kl 19.00 på Kanonen i Vaxholm

Birgitta Villner Gyllenram besöker oss för att berätta om sin forskning vad gäller Vaxholmsläkten Gyllenram.

Alla medlemmar är hjärtligt välkomna!

Anita Järvenpää

Bellmanssällskapet firar 100 ÅR

Bellmanssällskapet firar i år sitt 100-årsjubileum. Lördagen den 7 december bjuder man på föredrag. Musik och tävlingar på Stadsarkivet Liljeholmskajen.

Carl Michael Bellman föddes den 4 februari 1740 i *Stora Daurerska huset* i Stockholm. Huset låg i korsningen av nuvarande Bellmansgatan och Hornsgatan. Han var son till lagmannen och sekreteraren i slottskansliet Johan Arendt Bellman den yngre och Catharina Hermonia som var dotter till kyrkoherden i Maria församling.

Han undervisades i hemmet, Efter en kort tid vid Uppsala universitet fick han tjänst i Riksbanken

Bellman drog på sig skulder och tvingades fly till Norge 1763. När han återkommer anställdes han först vid Manufakturkontoret och därefter i Generaltulldirektionen. När verket upphörde 1772 fick han s.k. indragningsstat med bibehållen lön.

Redan år 1757 debuterade Bellman som religiös diktare. 1761 började han skriva i en mera uppsluppen stil. Han spelade cittra och klaver, och var eftertraktad som sällskapsmänniska och strålande estradör. Efter föräldrarnas död 1765 övergick han alltmer till att skriva dryckesvisor. Han parodierade även de vid denna tid vanliga ordenssällskapen med sin Bacchi orden, som endast var öppen för dem som vid minst två tillfällen blivit åsedda liggande i rännstenen. I slutet av 1770-talet tillkom sällskapet Par Bricole som en sorts arvtagare till Bacchi orden.

Under våren 1770 började Bellman även på arbetet med vad som senare skulle bli Fredmans epistlar. Där åhöraren får stifta bekantskap med hovurmakare Fredman, fader Movitz, korpral Mollberg och Ulla Winblad.

1772 genomförde Gustav III en statskupp, och Bellman tog monarkens parti. Hans *Gustafs skål* blev kampsång för kuppmakarna. Kungen stödde Bellman som sedan 1775 hade Bellman en pension tagen ur kungens handkassa. Den 3 januari 1776 fick han tjänst som sekreterare på *Nummerlotteriet*, och samma år fick han titeln hovsekreterare.

Efter att han erhållit kungens stöd fick Bellman bättre ordning på sin ständigt ansträngda ekonomi, och kunde bilda familj. Den 19 december 1777 gifte sig Bellman med Lovisa Fredrica Grönlund (1757–1847)

Under 1780-talet gjorde flera av Bellmans vänner att de i vissa fall närmare tjugo år gamla *Fredmans epistlar* till slut började insamlas och trycktes.

1791 kom *Fredmans sånger* ut. Titeln hade ingenting med Fredman att göra, utan bestod av lite varjehanda: tidiga bibelparodier och sånger ur ordenskapitlen, dryckesvisor och rojalistiska hyllningar som "*Fjäril vingad syns på Haga*".

I och med kungens död hamnade Bellman åter på obestånd. År 1794 sattes han i arrest för en obetald fordran, så kallad bysättning, i högvaktsflygeln på Stockholms slott. Där författade han en rad texter och visor och påbörjade även sin ofullbordade självbiografi *Levernesbeskrivning*. Efter en tid löste några av hans vänner ut honom, men de svåra förhållandena under tiden i häktet hade dramatiskt försämrat hans redan dåliga hälsotillstånd. Han avled kort därefter, en vecka efter sin 55-årsdag av tuberkulos.

Litterturtips:

Bellman, Carl-Michael	"Fredmans epistlar"
	"Fredmans sånger"
Brunner, Ernst	"Fukta din aska" (Roman)
Curman, Carina	"Bellman-Biografen"
Johnsson, Marita	"På Bellmans tid"
Landén, Leif	"Carl Michael Bellman"

Musiktips

Sven-Bertil Taube:	"Carl Michael Bellman Volym 1"
	"Carl Michael Bellman Volym 2"
Fred Åkerström:	"Fred sjunger Bellman!"
	"Glimmande nymf"
	"Vila vid denna källa"
Cornelis Wreeswijk:	"Spring mot Ulla spring"
	"Movits!, Movitz!"

Anita Järvenpää

Antavla Carl Michael Bellman

Johannes Arndt Bellman F 1664-02-03 Tyska St Gertrud (A) D 1709-11-28 Uppsala Professor m.m	Martin Kasten Bellman F Bremen, Tyskland D ca 1685 Stockholm	
Johan Arndt Bellman F 1707-06-22 Uppsala D 1765-12-27 Vårdinge (D) Sekreterare slottskansliet	Barbara Klein F ca 1645 D ca 1713	
Catharina Elisabeth Daurer F 1687-08-03 St Gertrud (A) D 1709-10-05 Uppsala (C)	Jacob Daurer F 1649-03-07 Stockholm (A) D 1713-05-00 Maria Magdalena (A)	Geoge Christina Daurer F 1618 D 1664
		Maria von Schoting F 1624 D 1688
Carl Michael Bellman F 1740-02-04 Maria Magdalena (A) D 1795-02-11 Skald m.m	Catharina Elisabet von Santen F 1665-10-24 D 1743-11-13	Here von SAnten F ca 1600 (uppskattad ålder) D 1660 (uppskattad ålder) Vinhandlare
		Maria Faggot F ca 1600 (uppskattad ålder) D 1660 (uppskattad ålder)
Michael Hermonia Hermansson F 1680-01-06 Norrbärke (W) D 1749 Stockholm Kyrkoherde	Herman Mikaelsson F ca 1658 Norrbärke (W) D ca 1712 Ludvika (W) Nämndeman	Michel Hermansson F ca 1620 Norrbärke (W) D 1670-05-25 Norrbärke (W) Bergsman
		Karin Matsdotter F ca 1625 Norrbärke (W) D ca 1680
Catharina Hermonia F 1717-06-00 Sankt Nicolai (A) D 1768-03-08 Vårdinge	Kerstin Jönsdotter	
Christina Henriksdotter Arosell F 1687-07-03 Västerås D 1752-07-04 Stockholm	Hindric Arosell F ca 1650 D 1716 Västerås Rådman handlande	Henrik Bengtsson
	Catharina Abrahamsdotter Schleiser F 1663 D ca 1737 Västerås	Abraham Abrahamsson Schleier F 1618 Aachen, Tyskland D 1686 Enköping ©
		Kristina Christiernin F ca 1643 D ca 1686 Enköping

”Vilken jävla smäll”

(Citat: Dynamit-Harry i Jönssonligan)

Natten till torsdagen den 22 oktober väcktes jag av en kraftig smäll. I tron att det var någon som roat sig med att lägga en smällare i vår soptunna svor jag en ramsa, vände på mig och lyckades somna om. Nästa dag fick jag veta att någon sprängt Vaxholms hembygdsgård.

Vem som ligger bakom dådet är okänt.

Hur omfattande skadorna är vet vi ännu inte eftersom man ännu inte fått gå in och inspektera fastigheten. Tyvärr lär det dröja innan vi kan använda hembygdsgården igen.

En tröst i eländet är att muséet verkar ha klarat sig utan större skador.

Foto: Urban Fredriksson

Anita Järvenpää

En liten klurighet

Här kommer ett klurigt sudoku. Lösning finns på sista sidan men försök att inte fuska.

3				1		2		
	7			4			5	
	4		8	2				
7								
2	9	3	5		6			
		8	4				9	2
8	5		3			7		6
		7			4	9		8
4			7					3

Sysslingens datum för 2020

Följande gäller som riktlinjer för årets tidningar. Bidrag till tidningen kan sändas via e-post eller vanligt brev till:

e-post: Sysslingen@hotmail.com eller Info@roslagen.be
brev: *Susanne Fagerqvist, Murkelvägen 137, 184 34 Åkersberga.*

Bidrag vill vi ha senast ca 4 veckor före utgivning. Se sid 2 i tidningen.

Utgivning

Nr 1 Februari Nr 2 Maj Nr 3 September Nr 4 November

Revisorer:

Birgit Lindkvist 08-540 631 79
Lennart Elg 08-540 619 96
Suppleant Leif Gannert 08-541 303 70

Valberedning:

Sammankallande Arne Sundberg 08-541 324 55
Carl-Göran Backgård 076-317 01 27
Rune Atling 070-289 08 78

Redaktionskommitté:

Susanne Fagerqvist Ulla Persson
Arne Sundberg Leif Gannert
Anita Järvenpää Olle Kungberg
Nils Lindgren Dick Fagerqvist
Lars Granath Tore Österman

Nya medlemmar

Stefan Andersson	Kompassvägen 10	185 51 Vaxholm
S Cecilia Odenfelt Obitz	Tantälvägen 24	185 94 VAXHOLM
Christina Thorildsson	Strindbergsgatan 41	115 31 STOCKHOLM
Irene Lundin Gullberg	Häggkullevägen 79	184 39 ÅKERSBERGA

Lösning till sudoku på sidan 11

3	8	5	9	1	7	2	6	4
1	7	2	6	4	3	8	5	9
9	4	6	8	2	5	1	3	7
7	1	4	2	3	9	6	8	5
2	9	3	5	8	6	4	7	1
5	6	8	4	7	1	3	9	2
8	5	1	3	9	2	7	4	6
6	3	7	1	5	4	9	2	8
4	2	9	7	6	8	5	1	3

God Jul och Gott Nytt År
önskar vi alla våra läsare